

De muziekbijlage in dit nummer is gewijd aan het lied 'Gij zijt in glans verschenen' van Gabriël Smit en Herman Strategier. In december 2012 (het honderdste geboortjaar van Strategier) heb ik aan dat lied in dit blad een uitgebreid artikel gewijd. Daarom volsta ik nu met enkele notities en aanvullingen.

Gij zijt in glans verschenen

Wim Kloppenburg

1. De tekst in het 'Liedboek - Zingen en bidden in huis en kerk' (Lied 543), in 'Tussentijds' (TT 148) en in 'Gezangen voor Liturgie' (GvL 450) wijkt op enkele punten af van het origineel.

• Strofe 2 regel 2: 'in aller wereldnood' is een onbegrijpelijke constructie. Het kan niet betekenen 'in alle nood van de wereld'. Dan zou 'aller' een (ouderwetse) derde naamval moeten zijn, wat niet het geval is, want in tegenstelling tot het Duits, waar het woord *Not* vrouwelijk is ('aus tiefer Not'), is het Nederlandse woord *nood* mannelijk ('Roept Mij aan in den tijd des noods').

Het woordje 'aller' kan dus niet op 'nood' slaan. Is het dan misschien een tweede naamval: 'van allen'? 'Aller nood' betekent dan 'de nood van alle mensen'. Maar 'de wereldnood van alle mensen' is een rare uitdrukking.

In de originele tekst staat dan ook niet 'wereldnood', maar 'wereld nood', twee woorden. 'Aller' slaat niet op 'nood' maar op 'wereld'. Het is de genitief van het onbepaalde hoofdtelwoord 'al'. 'Aller wereld' betekent 'van de gehele wereld' (zoals in 'Christus, aller wereld Heer').

• Strofe 2 regel 8. In het artikel uit december 2012 heb ik de verschillende tekstvarianten genoemd die ik van deze regel heb aangetroffen:

- 'blijft Gij onz' glorie zijn' (in NLB genoteerd als 'blijft Gij onze glorie zijn')
- 'blijft G' onze glorie zijn' (muziekhandschrift Strategier met eronder getypte tekst).
- 'blijft Gij ons glorie zijn'.

Die laatste versie is de oorspronkelijke; die lelijke elisie is helemaal niet nodig.

Het woordje 'ons' moet hier dus verstaan worden als derde naamval: 'voor ons'. Dat is in het taalveld van dit lied helemaal niet vreemd; in de eerste strofe lezen we immers al: 'Hoe ook in dood verdwenen, ons straalt uw heerlijkheid', wat ook niet anders kan betekenen dan 'voor ons', 'ons tegemoet'.

• Strofe 1 regel 6: hier heeft TT 148 'door ons aan U gedaan'. Dit moet zijn 'door ons U aangedaan'.

2. Voor welke tekst schreef Strategier de melodie?

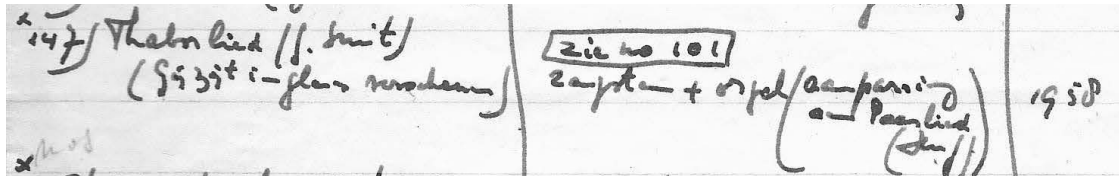
In 2012 schreef ik dat Strategier de melodie niet geschreven heeft voor 'Gij zijt in glans verschenen' maar voor het Paaslied 'In eigen kracht verzezen / is Christus opgestaan' van Louis Huf S.J. (1901-1970), een priester van wie Strategier meerdere teksten heeft getoonzet.²

Dit gegeven ontleende ik o.a. aan de bronvermelding achter in GvL en in DoNeK (Documentatie Nederlandstalige Kerkmuziek), een online database met gegevens van duizenden liederen. 'In eigen kracht verzezen' zou volgens DoNeK door Huf en Strategier geschreven zijn in 1953, in opdracht van de Nederlandse Sint Gregoriusvereniging (NSGV) ter gelegenheid van haar vijfenzeventigjarig bestaan.

Deze theorie lijkt bevestigd te worden door een aantekening in de handgeschreven werkenlijst van Strategier. Onder nummer 147 noteert hij:

Thaborlied (G. Smit) (Gij zijt in glans verschenen)	zie no 101 zangstem + orgel (aanpassing aan Paaslied (Huf))	1958
--	--	------

Die 'aanpassing' zou dus in feite alleen bestaan hebben uit het schrappen van het alleluia-refrein (zie muziekvoorbeeld). Maar het verwarrende is dat nummer 101, waarnaar Strategier verwijst, betrekking lijkt te hebben op het manuscript van een heel ánder Paaslied (eveneens op tekst van Huf), namelijk 'Maria heeft met vreugde / haar lieve Kind aanschouwd', gedateerd 1953. Een manuscript van 'In eigen kracht verzezen' ontbreekt. Nu was Strategier niet alleen tamelijk slordig in zijn vermeldingen, maar bovendien is de werkenlijst verre van volledig en heeft hij ook niet alle originele manuscripten bewaard. Om het nog verwarrender te maken noteert Strategier onder nummer 319 van de lijst dat 'In eigen kracht ver-

De verwijzing in Strategiers werkenlijst

rezen' wordt gezongen op de wijs van 'Gij zijt in glans verschenen', terwijl vrijwel zeker het omgekeerde het geval is! (De melodie is trouwens ook nog voor verschillende andere teksten gebruikt, steeds zonder het alleluia-refrein, vandaar waarschijnlijk dat Strategier er de voorkeur aan gaf om niet het oorspronkelijke Paaslied maar het *Thaborlied* als melodie-verwijzing te gebruiken.)

Het Landelijk Muziekcongres

Het leek mij dat er maar één manier was om zekerheid te krijgen over de geschiedenis van dit lied, namelijk door in het programma van de jubileumviering in 1953 na te gaan wat de feestgangers daar nu eigenlijk gezongen hebben.

Het vijfenzeventigjarig bestaan van de NSGV werd van 9 tot 12 april 1953 gevierd met een *Landelijk Muziekcongres*, bestaande uit missen, vespers, concerten, lezingen en symposia op diverse locaties in Amsterdam. In het archief van de NSGV³ bevinden zich twee mappen die betrekking hebben op het congres, één met de bestuursstukken van de voorbereidingen en één met een groot aantal krantenknipsels: aankondigingen, recensies van concerten en verslagen van verschillende bijeenkomsten. In de bestuursstukken van augustus 1952 vinden we slechts één terloopse opmerking over het lied. In de voorlopige planning van het congresprogramma staat voor zondagmiddag 12 april:

Om half 4 pontificale Vespers met herdenkingsspeech [...] gevolgd door sluiting met Nieuw Paaslied. Dit is het officiële slot.

Niets over dichter of componist van dat lied, niets over een mogelijk opdracht tot het schrijven ervan. In het *Gregoriusblad* van maart 1953, dus een maand voor het Congres, staat over het nieuwe lied: 'dichter en componist worden aangezocht'; er worden geen namen genoemd.

Ook in krantenknipsels worden maar weinig woorden aan het nieuwe lied besteed ('een nieuw lied voor volkszang van H. Strategier en L. Huf'). Nergens wordt zelfs maar de titel of de eerste regel vermeld. Het *Gregoriusblad* van mei 1953 geeft weliswaar een uitgebreid verslag van de jubileumviering, maar over het lied lezen we slechts:

Nog een laatste maal zou men een massale volkszang mogen aanhoren: een Paaslied van H. Strategier op tekst van pater L. Huf S.J. werd door het hele volk gezongen.

Misschien was de belangstelling voor volkszang in die tijd nog niet zo groot, en viel dat ene 'liedje' in het niet bij alle gregoriaanse gezangen, polyfone missen en motetten die tijdens het congres te horen waren. Zelfs het officiële programmaboekje⁴ meldt alleen dat de pontificale vesperviering in de Sint-Willibrordus-buiten-de-veste wordt besloten met een

LIED – door alle aanwezigen te zingen

Tekst: Pater L. Huf S.J..

Muziek: H. Strategier

Waarschijnlijk was het lied te laat gereed om het nog te kunnen afdrucken in het programmaboekje (de opdracht was immers pas in maart 1953 verstrekt!). De aanwezigen zullen het hebben gezongen van een los inlegvel dat gemakkelijk verloren kon raken.

Maar zou er niet hier of daar een programmaboekje mét inlegvel bewaard zijn gebleven?! Ik hoop op een oudere organist, koordirigent of andere congresdeelnemer die het zestig jaar lang zuinig bewaard heeft...

Voorlopig houd ik het erop dat de informatie van DoNeK juist is, en dat de bronvermelding in het Liedboek-2013 dus zou moeten luiden

tekst Gabriël Smit

melodie Herman Strategier – 'In eigen kracht verzezen'

maar een waterdicht bewijs ontbreekt vooralsnog.

Verrassend overigens om te ontdekken dat de hymnologische gegevens van liederen uit vroeger eeuwen (Luther en tijdgenoten bijv.) gemakkelijker terug te vinden zijn dan die van een lied uit 1953... •

Met dank aan Lourens Stuijbergen en Willem Jan Cevaal

¹De eerste gedrukte versie heb ik gevonden in 'Zoals de waard is', themanummer van het tijdschrift *Wending* ('maandblad voor evangelie en cultuur'), juni 1957. Dezelfde lezing vinden we ook in de allereerste editie van *De Adem van het jaar*. Amsterdam 1958.

²In sommige bundels, bijvoorbeeld *Zingt Jubilate*, wordt ten onrechte de theoloog O(scar) Huf als auteur genoemd.

³Het archief van de NSGV bevindt zich in het Katholiek Documentatie Centrum (KDC) in Nijmegen.

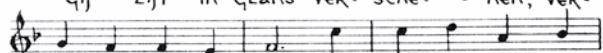
⁴75 jaar Nederlandse Sint Gregorius-Vereniging 1878-1953 : *Landelijk Muziekcongres te Amsterdam 9-12 april 1953 : officieel programma*. KDC Br 13064.

11. GIJ ZIJT IN GLANS VERSCHENEN

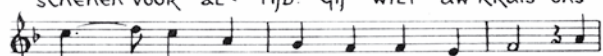
TEKST: GABRIËL SMIT
MUZIEK: H. STRATEGIER

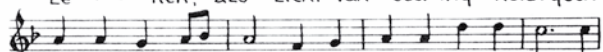
Gij zijt in glans ver-sche-nen, ver-
uw mar-te-ling, uw lij-den, in
Gij zijt in glans ver-sche-nen, ver-

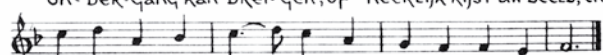
schenen voor al-tijd. hoe ook in dood ver-
al-ler we-reld nood, uw kruisgang door de
schenen voor al-tijd. Gij wilt uw kruis ons

dwe-nen, ons straalt uw heer-lijk-heid. hoe
tij-den, uw da-ge-lijk-se dood, het
Le-nen, als licht van eeu-wig-heid. geen

bit-ter ook de pij-nen door ons u aan-gedaan, Gij
straalt voor on-ze o-gen, het glanst uit alle pijn, aan
on-der-gang kan dre-i-gen, of heerlijk rijst uw beeld, en

Blijft in glans verschij-nen, ziet ons in glo-rie aan.
haat en hoon ont-to-ge-n, blijft Gij onz' glo-rie zijn.
doet ons mee ont-strij-ge-n in glans die al-les heelt.

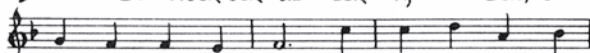

18. IN EIGEN KRACHT VERREZEN

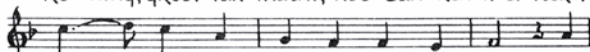
TEKST: L. HUF. S.J.
MUZIEK: H. STRATEGIER

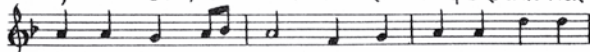
n ei-ge-n kracht ver-re-zen is
Be-heer-ser al-ler tij-den, o

CHRISTUS op-ge-staan. Aan God is eer be-
Ko-ning, groot van macht, hoe dan-ken w'u voor't

we-zen, nu tre-den en-g'len aan. „Wat
lij-den, dat ons de red-ding bracht. her-

zoekt Gij, vro-me vrou-wen, het le-ven bij de
bo-ren tot het le-ven van Va-der, Zoon en

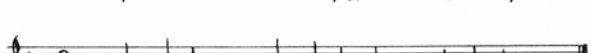
dood? Ver-kon-digt zijn ge-trou-wen het
geest, is't kleed ons weer-ge-ge-ven voor't

pas-syste-rie groot! al-le-Lu-ia, al-le-
eeuwig brui-lofts-feest!

Lu-ia, al-le-Lu-ia, al-le-Lu-ia, al-

le-Lu-ia, al-le-Lu-ia, al-le-Lu-ia.

In het bundeltje Alleluia komen beide liederen voor. Uitgave Annie Bank 1960.

BAROK TOT IN DETAIL

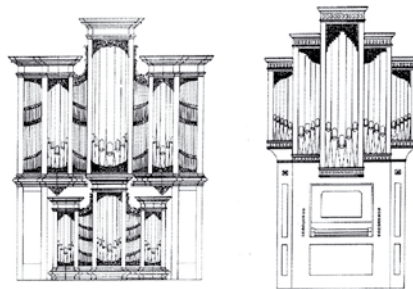

Henk Klop Baroque Keyboard Instruments

Paleisweg 6 • 3886 LC Garderen • The Netherlands

PHONE +31 (0)577 461 512 • FAX +31 (0)577 461 787

WEB www.klop.info • E-MAIL mail@klop.info

Gebr. Van Vulpen BV

Tennesseeedreef 16, 3565 CJ Utrecht

Tel. 030 2313541 • fax 030 2315476

www.vulpen-orgel.nl • vulpen@proximedia.nl